

ارائه الگوی مشارکت شهروندان در احساس مسائل عمومی مبتنی بر اخلاقیات

حمیده عباسی^۱

کرم الله دانش فرد^۲

مهربان هادی پیکانی^۳

چکیده

پژوهش حاضر به طراحی و ارائه مدل مشارکت شهروندان در احساس مسائل عمومی مبتنی بر اخلاقیات پرداخته است. این تحقیق از نظر هدف، اکتشافی و از نظر روش، تلفیقی از روش‌های کیفی و کمی بود. در مرحله اول از روش کیفی و از نوع تحلیل محتوا استفاده شد و در مرحله دوم تحقیق از تکنیک دلفی، جهت تعیین ابعاد و مولفه‌ها مشارکت شهروندان استفاده گردید. پس از طی سه مرحله دلفی، برای مشارکت شهروندان در احساس مسائل عمومی، بعداطلاع‌رسانی با مولفه‌های (حضور و غیر حضور). بعدحمایت با مولفه‌های (قانونی، سازمانی، اقتصادی). بعد همکاری با مولفه‌های (فردی، سازمانی، اجتماعی) و بعداختیار شهروندی با مولفه‌های (فردی، اجتماعی، سیاسی) مورد تایید خبرگان قرار گرفت. جهت پیمایش و آزمون مدل جامعه آماری شهروندانی بود که به عنوان ارباب رجوع به مجلس شورای اسلامی مراجعه نمودند که با استفاده از جدول مورگان و روش نمونه‌گیری تصادفی تعداد ۳۸۸ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب گردید. تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با کمک نرم افزارهای اس پی اس اس و اسمارت پی ال اس تحلیل عاملی تاییدی، مدل یابی معادلات ساختاری صورت پذیرفت و سازه الگو طبق تجزیه و تحلیل‌های بعمل آمده تایید شد. یافته‌ها حاکی از آن است که میزان واریانس تبیین شده احساس (۰/۸۹) است. مثبت بودن مقادیر Q برای تمامی متغیرها نشان می‌دهد که این متغیرها موجبات ارتقاء مشارکت شهروندان را فراهم می‌کند.

واژگان کلیدی

مشارکت شهروندان، احساس مشکل، مسائل عمومی، اخلاق

۱. دانشجوی دکتری رشته مدیریت دولتی گرایش تصمیم‌گیری و خط‌مشی‌گذاری دانشگاه آزاد اسلامی

Email: abbasi_9093@ysahoo.com

واحد اصفهان (خوراسگان)

۲. استاد و عضو هیات علمی گروه مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تحقیقات تهران

Email: daneshfard@srbiau.ac.ir

۳. استادیار و عضو هیئت علمی گروه مدیریت دولتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)

Email: Paykani2323@gmail.com

پذیرش نهایی: ۱۳۹۶/۹/۱۵

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۸/۱۳

طرح مسأله

موضوع اخلاق از گذشته‌های دور تا به امروز در روابط خانوادگی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و در بین ملت‌ها و فرهنگ‌های مختلف همواره از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است (جعفری سرشت و همکاران، ۱۳۹۴) لذا پرداختن به توسعه اخلاقیات در جامعه به عنوان واقعیتی انکارناپذیر نمایان می‌شود. مرد مگرایی جدید تلاش می‌کند تا ضمن پاسداشت ارزش‌های نهادینه و استوار اجتماعی، مسیر تجدیدنظرطلبی عقلایی و سنجیده را در این ارزش‌ها هموار نماید. فرهیختگی و تعالی اخلاقی به جای اجبار عمومی و مطلق‌انگاری ساختارهای تاریخی، رشد اخلاقی انسان‌هایی را می‌طلبد که چه در حمایت از ارزش‌های موروثی و چه بازنگری در آن ارزش‌ها را در مسیری تکاملی و به دور از انتخاب‌های گذرا مدنظر قرار می‌دهد. گریز از استدلال‌های ضد و نقیض در حمایت یا مخالفت با جامعه و فرد، تنها در صورتی امکان‌پذیر است که به پیوند اجتناب‌ناپذیر دو عنصر اساسی وجود اجتماعی، ما و من یعنی جامعه و فرد اذعان کنیم دو مفهوم حکایت از آن دارد که افراد در یک بافت اجتماعی عمل می‌کنند. در یک سو، برخی افراد تلاش دارند ارزش‌ها و دلبستگی‌های خود را با ایجاد تحول اجتماعی بازتاب دهند و در دیگر سو، جامعه در پی تحمیل ارزش‌ها و نیازهای اساسی خود بر افراد و تعیین چارچوب‌های رفتاری آنان است. گستردگی این تنش می‌تواند هزینه‌های فزاینده‌ای را به بار آورد اما کنترل و تعدیل این تنش به طور همزمان جامعه را از دو مزیت بهره‌مند می‌سازد. افراد مجموعه‌ای ارزشمند از خلاقیت‌ها و آفرینش‌های نو را فراروی جامعه می‌نهد و فرد اجتماعی با خدمت‌رسانی به نیازهای مشترک جامعه از فضیلت‌های اجتماعی پاسداری به عمل می‌آورد. (براتعلی پور، ۱۳۹۳: ۱۰۶)

در ادبیات سیاسی جهان، با رشد جوامع انسانی و بالارفتن فرهنگ عمومی و پیچیده‌تر شدن روزافزون سازوکارها و روابط انسانی، افکار عمومی و اقشار گوناگون اجتماعی کمتر به سیاست و سیاستمداری به صورت حرفه‌ای اشتغال دارند و برعکس بیشتر تمایل دارند سرعت چرخه‌های سیاسی و امکان مشارکت مستقیم خود را در مدیریت زندگی و سامان دادن به وضعیت عمومی و زندگی روزمره خویش افزایش دهند. شروع این فرآیند سالهاست نه فقط در کشورهای توسعه‌یافته بلکه در کشورهای در حال توسعه از خلال گسترش و تعمیق فعالیتهای سازمانهای غیر دولتی در همه زمینه‌ها، به وجود آمدن سازمانهای غیر دولتی منطقه‌ای و بین‌المللی و تأثیرگذار شدن هرچه بیشتر آنها در سیاستگذاری‌ها مشهود است. از آنجا که زندگی انسان‌ها در دنیای از لابه‌لای مشکلات و مسائل عبور می‌کند تا مسیر خود را ببیماید و به جلو برود. از همین رو، همواره انسان‌ها در زندگی فردی و اجتماعی خود با مشکلات و مسائل عدیده‌ای روبرو بوده و در سرتاسر زندگی مشغول حل این مسائل و

بر طرف نمودن همین مشکلات هستند. (دانش فرد، ۱۳۹۵: ۱۷۳)

در دولت‌های دموکراتیک غربی مشارکت مردم و گروه‌های اجتماعی - مدنی در کار دولت، بخشی جدایی‌ناپذیر از فرایند سیاست‌گذاری شده است. این امر تنها به معنی یک دولت بازتر نیست، بلکه اشاره به سیاست‌گذاری اثربخش از طریق گوش دادن و مورد توجه قرار دادن دیدگاه‌های عمومی و منافع ذینفعان می‌باشد. می‌توان گفت که ایجاد سیاست‌های سالم برای اثرگذاری مردم در فرایندهای دموکراتیک بخش مهمی بخش مهمی از برنامه‌های دولتی برای نوسازی دموکراتیک می‌باشد. از دیگر مزایای مشارکت عمومی، استفاده دولت‌ها از منابع بیشتری از اطلاعات، دیدگاه‌ها و راه‌حل‌های بالقوه و ارتقاء کیفیت تصمیمات اتخاذ شده است که، موجب پرورش همکاری بین مشارکت‌کنندگان یعنی گروه‌های ذینفعان و دولت می‌گردد. که از این طریق ضمن ایجاد اعتماد عمومی به دولت به افزایش مشروعیت تصمیمات اتخاذ شده کمک شایانی می‌کند.

باتوجه به اینکه اولین مرحله از فرایند خط مشی‌گذاری عمومی احساس مشکل (عارضه‌یابی) و ادراک مشکل (ریشه‌یابی) می‌باشد که اگر این مراحل به خوبی انجام نگیرد، اجرای سایر مراحل این فرایند شامل: تعیین معیار سنجش (سنجه‌یابی)، احصای راه حل‌ها (راه حل‌یابی)، ارزیابی راه حل‌ها (بهینه‌یابی)، انتخاب اصلح و اعلام تصمیم (قانونی شدن تصمیم)، ارزیابی و اصلاح خط مشی در اجرا، به صورت کارا و اثربخش غیر ممکن می‌گردد. لذا لزوم توجه به این مرحله مشخص می‌گردد.

از آنجا که برای تعریف مسئله در فرایند خط مشی‌گذاری عمومی مراحل احساس مشکل و ادراک مشکلات از هم متمایز می‌شوند. در احساس مشکلات و بیان آنها شهروندان به خوبی قادر خواهند بود مشارکت داشته باشند.

در مرحله بعد که ادراک مشکل یا ریشه‌یابی آن است. در این مرحله، خط مشی‌گذاران با یاری جستن از کارشناسان و صاحب نظران به تحلیل سلسله‌مراتبی مشکل پرداخته و علل و ریشه‌های آن را کشف می‌کند و بر آن اساس تصمیم‌گیری می‌نماید.

مشارکت شهروندان در عارضه‌یابی و ریشه‌یابی مشکلات نوعی زبان مشترک بین تصمیم‌گیرندگان و عامه مردم ایجاد کرده و از بروز بسیاری سوء تفاهم‌ها و قضاوت‌های نادرست جلوگیری می‌کند. بنابراین نظریات اندیشمندان اجتماعی و سیاسی، مشارکت عمومی منجر به افزایش اعتماد عمومی، تقویت کارایی سیاسی شهروندان، ارتقای سطح آرمانهای دموکراتیک و بالا بردن کیفیت تصمیم‌ها می‌گردد. بنابراین می‌توان ادعا کرد که مشارکت عمومی در سطحی که فاصله بین مردم و صاحبان قدرت در کمترین حد ممکن قرار دارد، قابل مشاهده است. حال اگر شهروندان در عارضه‌یابی و ریشه‌یابی کنار گذاشته شوند و نظراتشان نادیده

گرفته شود، احساس پوچی کرده و به عنوان شهروندانی وفادار و متعهد به آرمان‌های جامعه خود قادر به ایفای نقش نخواهند بود. به این ترتیب جامعه از حمایت مردمی محروم می‌ماند و بسیاری از سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها که نیاز به پشتیبانی عامه دارد، عقیم می‌ماند.

همچنین در صورت عدم انجام اقدامات لازم جهت مشارکت شهروندان علاوه بر حیف و میل شدن بودجه‌های کلان محدود دولتی، خسارات جبران‌ناپذیری به دولت و جامعه تحمیل می‌گردد و علاوه بر تبعات عملکردی، ناکارآمد شدن بسیاری از برنامه‌های کوتاه و بلند مدت اقتصادی و اجتماعی را در پی دارد و در برخی مواقع از تبعات سیاسی این‌گونه قصورات نیز نمی‌توان چشم پوشید.

همچنین از سویی دیگر از منظر صاحب‌نظران مباحث توسعه، مشارکت یکی از شاخص‌های توسعه در کشورها به شمار می‌رود. محققان پس از تجربه چندین دهه برنامه‌های توسعه به این نتیجه رسیده‌اند که یکی از مؤثرترین راه‌های رسیدن به توسعه واقعی و با دوام، همان جلب مشارکت مردم در فرایند توسعه از مرحله تصمیم‌گیری تا اجرا می‌باشد. با وجود این، اکثر تحقیقاتی که در زمینه مشارکت شهروندان صورت گرفته در حوزه مدیریت شهری و یا مشارکت سیاسی در زمینه انتخابات یا شناخت جامعه‌شناسی از مشارکت بوده است: لنزی و همکاران (۲۰۱۳) ارتباط اجتماعی در محلات و مشارکت مدنی نوجوانان. بررسی عوامل اجتماعی موثر بر مشارکت شهروندان در امور شهری. شیانی و رضوی (۱۳۹۱). امام جمعه زاده و همکاران (۱۳۹۳) بررسی نقش ابعاد ساختاری و ارتباطی سرمایه اجتماعی در تبیین مشارکت سیاسی. هاشمی و همکاران (۱۳۹۴) مشارکت سیاسی زنان در ایران و عوامل موثر بر آن. مسعودنیا و همکاران (۱۳۹۳) وارن و همکاران (۲۰۱۴) تاثیر رسانه‌های اجتماعی در تشویق مشارکت مدنی آنلاین و ایجاد اعتماد شهری. رابطه از خود بیگانگی و مشارکت سیاسی. هرسیچ و محمود اوغلی (۱۳۹۱) بررسی رابطه مشارکت سیاسی و احساس امنیت اجتماعی. سردم و جگلیر (۲۰۱۶) اثرات سواد علمی بر مشارکت در تصمیم‌گیری سیاسی. علیزاده و همکاران (۱۳۹۳) یافتن نقش‌ها و میزان مشارکت مردم در اداره امور شهری. قالیباف و شوشتری (۱۳۹۲) تاثیر فرهنگ سیاسی بر مشارکت شهروندان در حکومت محلی تهران. مارتینز (۲۰۱۰) جنبش مشارکت شهروندان در تغییرات برنامه ریزی شهری. هوروات و پاولینی (۲۰۱۲) بررسی تحول مشارکت سیاسی در میان جوانان و درک آنها از حقوق شهروندی مشارکت در اتحادیه اروپا.

با توجه به مراتب فوق تحقیق حاضر در صدد پاسخ به این سوال می‌باشد که کدام الگوی مشارکت شهروندان در احساس مسائل عمومی مبتنی بر اخلاقیات را می‌توان ارائه نمود، که موجبات کشف راه‌های جدید، اعطای مشروعیت مردمی، ارزش‌قائل شدن برای نظرات و ایده‌های مردم را فراهم کند.

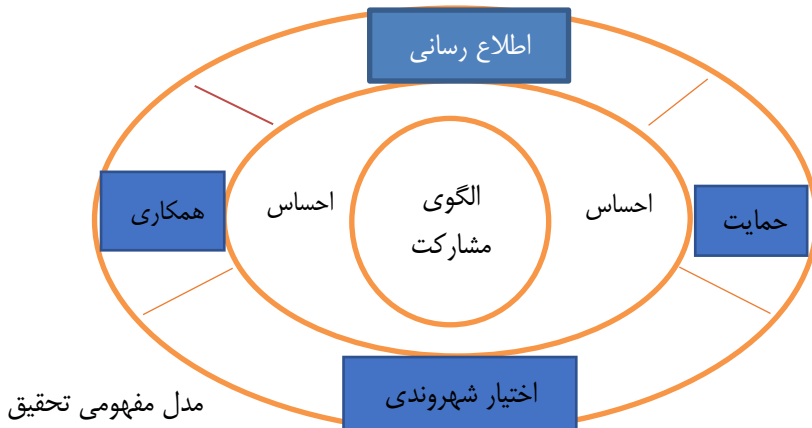
روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق از نظر هدف، اکتشافی و از نظر روش، تلفیقی از روش‌های کیفی و کمی بود. جامعه آماری پژوهش مراجعین به مجلس شورای اسلامی ایران در نظر گرفته شده‌اند. **روش نمونه‌گیری و حجم نمونه پژوهش:** از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. بر اساس جدول مورگان تعداد نمونه می‌بایست ۳۸۴ نفر باشد. در این راستا، برای حصول اطمینان بیشتر، با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی، پرسشنامه میان ۴۱۵ نفر از شهروندان توزیع گردید. این پرسش‌نامه‌ها بین شهروندانی که از شهرها و استان‌های مختلف به ساختمان مجلس شورای اسلامی مراجعه کردند، توزیع گردید. و در نهایت ۳۸۸ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

روش و ابزار جمع‌آوری اطلاعات: جهت آزمون مدل پرسش‌نامه‌ای توسط محقق با تعداد (۴۷) سوال بر مبنای شاخص‌ها و مولفه‌های تایید شده در مرحله دلفی، طراحی گردید. سنجه‌های طراحی شده از مولفه‌ها و شاخص‌ها در بعد احساس در مجموع شامل ۴۷ سوال می‌باشد که (۸ سوال) مربوط به مولفه اطلاع‌رسانی می‌باشد. سنجه‌های (۱۱ سوال) مربوط به مولفه همکاری. سنجه‌های (۱۵ سوال) مربوط به مولفه حمایت و (۱۳ سوال) مربوط به مولفه اختیار شهروندی می‌باشد.

روایی: پس از مروری بر ادبیات و با در نظر گرفتن هدف تحقیق و مشورت با اساتید راهنما و مشاور، روایی محتوایی پرسشنامه توسط متخصصان مورد بررسی قرار گرفت. بدین منظور پرسشنامه به پنج نفر از اساتید منتخب در رشته مدیریت دولتی ارائه شد و در همین راستا، نظرات اساتید متخصص گردآوری شد و پس از جمع‌بندی مطالب، اصلاحات لازم و ضروری انجام شد و پرسشنامه‌های مذکور تنظیم گردید.

پایایی: جهت بررسی پایایی تحقیق از شاخص پایایی ترکیبی استفاده شد. در روش‌شناسی مدل معادلات ساختاری از ضریب پایایی ترکیبی نیز استفاده می‌شود که مقادیر بالاتر از ۰/۷ برای هر سازه نشان از پایایی مناسب آن دارد. که نتایج تجزیه و تحلیل پایایی را تایید می‌کند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

بررسی و تحلیل محتوای متون: بررسی و تحلیل محتوای متون و صورت بندی مدل مفهومی مشارکت شهروندان در احساس مسائل عمومی مبتنی بر اخلاقیات، با استفاده از نظریه برخاسته از داده‌ها شکل گرفت. پس از مروری بر ادبیات تحقیق، پیشینه، مدل‌ها و نظریه‌ها و مطالعه منابع مکتوب و الکترونیکی به صورت هدفمند، با توجه به ادبیات تحقیق ابعاد و مولفه‌های مشارکت شهروندان در احساس مشکل، طبقه بندی شد تا جایگاه آنها در مفهوم مشارکت بیشتر مشخص شود. پس از اینکه مفهوم سازی اولیه صورت پذیرفت، جهت تبیین و تأیید ابعاد، مولفه‌ها مراحل دلفی آغاز گردید. استفاده گردید. پس از طی سه مرحله دلفی، برای مشارکت شهروندان در احساس مسائل عمومی، بعداطلاع رسانی با مولفه‌های (حضور و غیر حضوری)، بعدحمایت با مولفه‌های (قانونی، سازمانی، اقتصادی). بعد همکاری با مولفه‌های (فردی، سازمانی، اجتماعی) و بعداختیار شهروندی با مولفه‌های (فردی، اجتماعی، سیاسی) مورد تأیید خبرگان قرار گرفت.

تحلیل عاملی تاییدی مرتبه اول

در روش تحلیل عاملی تاییدی، با مطالعه روایی سازه مورد مشخص می‌شود نشانگرهای انتخاب شده برای اندازه گیری سازه‌های مورد نظر خود از دقت لازم برخوردار هستند. به این شکل که بار عاملی هر نشانگر با سازه خود دارای مقدار t بالاتر از $1/96$ و مثبت باشد. در این صورت این نشانگر از دقت لازم برای اندازه‌گیری آن سازه یا صفت مکنون برخوردار است.

مقادیر بار عاملی برای نشانگرهای اطلاع‌رسانی

نتیجه	آماره t	بار عاملی	گویه		
تایید نشانگر	۴۶/۸۶۷	۰/۸۴	۱	حضوری	اطلاع‌رسانی
تایید نشانگر	۴۲/۲۵۴	۰/۸۴	۲		
تایید نشانگر	۵۶/۱۵۳	۰/۸۶	۴		
تایید نشانگر	۲۳/۹۸۷	۰/۷۶	۱	غیرحضوری	
تایید نشانگر	۳۵/۳۸۷	۰/۸۱	۲		
تایید نشانگر	۲۶/۱۹۵	۰/۷۸	۳		
تایید نشانگر	۳۷/۵۵۲	۰/۸۳	۴		

مقادیر بار عاملی برای نشانگرهای همکاری

نتیجه	آماره t	بار عاملی	گویه		
تایید نشانگر	۵۷/۶۸۶	۰/۸۸	۱	فردی	همکاری
تایید نشانگر	۶۷/۴۸۱	۰/۹۱	۲		
تایید نشانگر	۵۲/۳۱۶	۰/۸۸	۳		
تایید نشانگر	۳۱/۷۱۹	۰/۷۷	۱	اجتماعی	
تایید نشانگر	۲۷/۶۳۵	۰/۸۱	۲		
تایید نشانگر	۳۱/۶۸۸	۰/۷۸	۳		
تایید نشانگر	۴۶/۰۹۱	۰/۸۳	۴		
تایید نشانگر	۴۱/۳۴۵	۰/۸۱	۵	سازمانی	
تایید نشانگر	۳۹/۴۳۵	۰/۸۳	۱		
تایید نشانگر	۹۵/۴۰۴	۰/۹۰	۲		
تایید نشانگر	۳۶/۵۹۳	۰/۸۴	۳		

مقادیر بار عاملی برای نشانگرهای حمایت

نتیجه	آماره t	بار عاملی	گویه		
تایید نشانگر	۲۶/۲۰۸	۰/۷۶	۱	قانونی	حمایت
تایید نشانگر	۵۱/۰۳۸	۰/۸۴	۲		
تایید نشانگر	۳۱/۲۱۷	۰/۸۰	۳		
تایید نشانگر	۲۶/۰۴۸	۰/۷۶	۴		

تایید نشانگر	۵۰/۹۴۰	۰/۸۵	۱	سازمانی
تایید نشانگر	۴۲/۷۱۴	۰/۸۲	۲	
تایید نشانگر	۵۳/۹۹۶	۰/۸۴	۳	
تایید نشانگر	۴۹/۶۷۱	۰/۸۳	۴	
تایید نشانگر	۳۱/۵۴۲	۰/۷۷	۵	
حذف نشانگر			۱	اقتصادی
تایید نشانگر	۴۸/۳۰	۰/۸۴	۲	
تایید نشانگر	۴۷/۰۰۲	۰/۸۶	۳	
تایید نشانگر	۶۲/۱۶۵	۰/۸۴	۴	
تایید نشانگر	۵۱/۱۴۶	۰/۸۶	۵	
حذف نشانگر			۶	

مقادیر بار عاملی برای نشانگرهای اختیار شهروندی

نتیجه	آماره t	بار عاملی	گویه		
تایید نشانگر	۸۱/۳۷۵	۰/۸۹	۱	فردی	اختیار شهروندی
تایید نشانگر	۴۵/۵۰۵	۰/۸۷	۲		
تایید نشانگر	۸۲/۵۷۶	۰/۹۱	۳		
تایید نشانگر	۸۲/۱۸۲	۰/۹۰	۴		
تایید نشانگر	۳۵/۱۰۳	۰/۸۰	۵		
تایید نشانگر	۴۰/۸۱۹	۰/۸۳	۱	اجتماعی	
تایید نشانگر	۷۱/۵۹۶	۰/۹۰	۲		
تایید نشانگر	۵۵/۵۰۰	۰/۸۸	۴		
تایید نشانگر	۴۹/۸۸۸	۰/۸۴	۱	سیاسی	
تایید نشانگر	۴۵/۶۷۵	۰/۸۶	۲		
تایید نشانگر	۶۴/۴۸۳	۰/۸۹	۳		
تایید نشانگر	۶۹/۷۳۶	۰/۸۸	۴		

بر اساس نتایج مشخص می‌شود که نشانگرهای اطلاع‌رسانی، حمایت، همکاری و اختیار شهروندی، ساختارهای عاملی مناسبی را جهت اندازه‌گیری ابعاد مورد مطالعه در مدل تحقیق فراهم می‌آورند.

تحلیل عاملی تأییدی مرتبه دوم

مقادیر بار عاملی برای نشانگرهای هر سازه در قالب مدل اندازه گیری

سازه	مؤلفه	بارعاملی	آماره t	نتیجه
احساس	اطلاع رسانی	حضور	۵۶/۷۶۷	تأیید
		غیرحضور	۷۵/۶۰۵	تأیید
	همکاری	فردی	۳۸/۵۳۵	تأیید
		اجتماعی	۶۱/۸۶۷	تأیید
		سازمانی	۳۸/۱۳۳	تأیید
	حمایت	قانونی	۴۷/۲۴۲	تأیید
		سازمانی	۷۶/۰۲۵	تأیید
		اقتصادی	۴۳/۴۳۱	تأیید
		فردی	۳۲/۷۷۵	تأیید
	اختیار شهروندی	اجتماعی	۲۷/۷۲۴	تأیید
		سیاسی	۴۷/۲۵۰	تأیید
		غیرمستقیم	۶۰/۸۰۱	تأیید
		۰/۸۷		

بر اساس نتایج مشخص می شود که تمام نشانگرهای سازه های مورد مطالعه دارای مقدار t بالاتر از ۱/۹۶ بودند. لذا نشانگرهای هر سازه، ساختارهای عاملی مناسبی را جهت اندازه گیری ابعاد مورد مطالعه در مدل تحقیق فراهم می آورند.

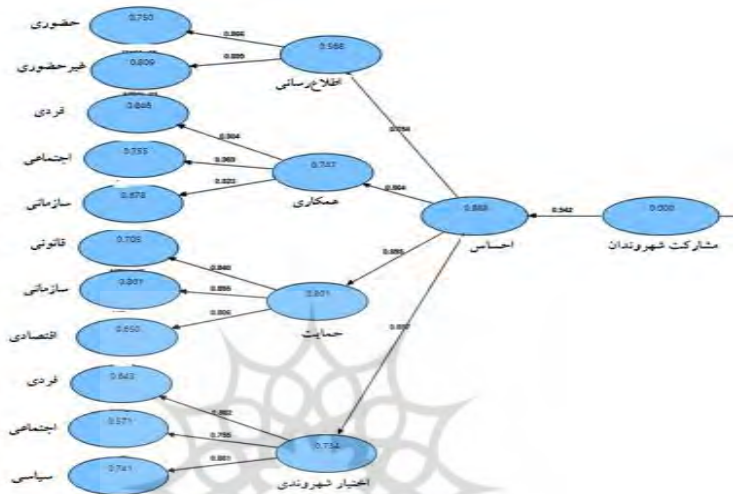
تحلیل عاملی تأییدی مرتبه سوم

مقادیر بار عاملی برای نشانگرهای هر سازه در قالب مدل اندازه گیری

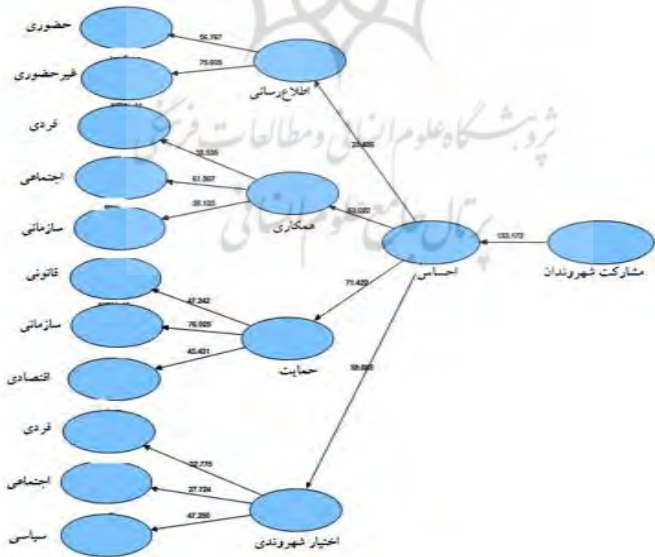
سازه	نشانگر	بارعاملی	آماره t	نتیجه
۱ ۳ ۳	اطلاع رسانی	۰/۷۵	۲۳/۴۸۶	تأیید
	همکاری	۰/۸۶	۶۰/۰۲۲	تأیید
	حمایت	۰/۸۹	۷۱/۴۲۲	تأیید
	اختیار شهروندی	۰/۸۶	۵۹/۸۸۵	تأیید

نتایج تحلیل عاملی تاییدی مرتبه چهارم مدل مشارکت شهروندان

Q ²					R ²	P	مقدار t	بارعاملی	سازه
۰/۳۲۴	۰/۸۹	۰/۰۰۱	۱۳۳/۱۷۲	۰/۹۴	احساس				

مدل آزمون شده تحقیق

ضرایب تی مدل آزمون شده تحقیق

همانطور که در شکل مشاهده می شود ضرایب تی تمام مسیرها بالاتر از ۲/۵۸ است که بیانگر این است تمام مسیرها در سطح ۰/۰۱ معنادار هستند. لازم به ذکر است که هیچکدام از نشانگرها در تحلیل حذف نشدند.

برازش مدل مرتبه سوم

در نهایت جهت نشان دادن اعتبار یافته های مدل تحقیق از شاخص های برازش مدل های معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزیی استفاده شد. در پژوهش حاضر برای الگوی آزمون شده شاخص برازش مطلق GOF، ۰/۶۸ به دست آمد که مقدار به دست آمده برای این شاخص برازش نشانگر برازش مناسب الگوی آزمون شده است.

نتیجه گیری

در دو دهه اخیر فناوری نوین ارتباطات و اطلاعات با دگرگون ساختن ابزارها و شیوه های تولید و انتشار اطلاعات و همچنین فراهم آوردن بستر تبادل و نشر آسان و گسترده اطلاعات موجب تحولات بنیادین در رسانه ها و ابزارهای اطلاع رسانی و آموزش جامعه گردیده است. ابزارهای حاصل از این فناوری نوین از سویی شیوه های پدید آوردن و نشر بسیاری از آثار را دگرگون ساخته و از سوی دیگر رسانه ها و اشکال تازه ای از آثار پدید آورده است که تا سال های پایانی قرن گذشته، سرعت و وسعت دامنه انتشار، جذابیت، تنوع و حجم محتوای قابل انتشار توسط آنها در تخیل ارباب رسانه ها نیز نمی گنجیده است. بدین ترتیب امروزه نه تنها رسانه های جدیدی همچون رسانه های اینترنتی (پایگاههای اطلاع رسانی اینترنتی، خدمات و بسترهای مختلف اینترنتی) و بسته های نرم افزاری رسانه ای در مدت زمانی کوتاه گویی سبقت را از سینما کتاب و مطبوعات ربوده و در رقابت با رادیو و تلویزیون به عنوان فراگیرترین ابزار نشر محتوای اطلاع رسانی و اطلاع یابی به شمار می آیند، بلکه با فراگیر شدن پدیده های نوظهوری چون بلوتوث، گفتگوی برخط (چت)، اجتماعات مجازی برخط و سرگرمی های دیجیتال، وسعت و عمق اثر ابزارهای ارتباطی و اطلاعاتی بر شئون مختلف زندگی بشر صد چندان شده است. با نگاهی گذرا بر میزان کاربران وبگاه های اطلاع رسانی جهانی مثل گوگل و یاهو در می یابیم که تمایل نسل جدید به رسانه های نوین و دیجیتال کاملاً قابل توجه و تامل است. رسانه های دیجیتال ما را با رسانه ای ارزان قیمت، گیرا، آسان، فراگیر و بسیار مدرن روبرو می سازد که قابلیت دارند تا در کمترین زمان ممکن و با حداکثر کارایی، اطلاع رسانی نموده و تاثیرات مثبت و منفی بر روی مخاطب داشته باشند. بنابراین مطالب مطرح شده مشخص است که فضای مجازی با تکنولوژی نوین طرفداران بیشتری نسبت به سایر گزینه های اطلاع رسانی دارد. لذا میتوان جهت ارتقاء اطلاع رسانی به صورت غیر حضوری و مجازی از نوآوری ها و روش های جدید بهره برد. با ارائه اطلاعات صحیح و مستند و بهنگام از طریق بسته های رسانه ای (پیام رادیویی،

سی‌دی و...) و روشنگری اذهان عمومی توسط مجموعه ای از رسانه ها، ارسال خبر به پایگاه های خبری یا سایت های اینترنتی و یا ارائه نکات کاربردی توسط کنفرانس های خبری در رادیو و تلویزیون و... میتوان در جهت ارتقاء احساس عمومی نسبت به مسائل جامعه گامهای بزرگی برداشت.

مبانی و فلسفه تعاون و همکاری اجتماعی از نگاه قرآن عبارت‌اند از: اجتماعی‌بودن انسان و برآورده‌شدن بسیاری از نیازهای بشر در اجتماع، تعلق اموال و مواهب الهی به جامعه و تمام مردم، و مسئله برادری و اخوت دینی. از آن‌جا که انسان ذاتاً موجودی اجتماعی است و بسیاری از نیازهایش در اجتماع برآورده می‌شود؛ لذا ناگزیر از تعاون و همکاری با دیگر افراد جامعه است. و حیاتش به مشارکت اجتماعی او با دیگر هم‌نوعانش وابسته است. اساس دین اسلام نیز بر اجتماع و پیوستگی افراد با جامعه است. به همین جهت، آثار و نتایجی که بر اجتماع مترتب می‌شود، هرگز قابل قیاس با اثر محدود و ناچیز هر یک از افراد نخواهد بود. روشن است که اگر در میان افراد یک جامعه روحیه تعاون حکومت کند، زمینه برای پیشرفت مادی و معنوی آن جامعه فراهم می‌شود و تعاون و همکاری بستر مناسبی برای ترقی و تعالی و شکوفایی همه جانبه آن جامعه می‌گردد.

همکاری با فرمان و دستور اتفاق نمی‌افتد. افراد از منابع و اطلاعات خود برای هدف همدیگر استفاده می‌کنند و یک هدف ندارند. نتیجه همکاری ساخت چیز جدیدی باشد. مردم نیاز به آزادی برای قضاوت کارهای خود و فضایی برای آزمایش، شکست و یادگیری از اشتباهات و فرصت برای فکر کردن در کنار همدیگر، ارزش نهادن به دیدگاه های یکدیگر به منظور ایجاد ایده های خلاقانه دارند. لذا میتوان ضمن کمک به تقویت سرمایه اجتماعی در میان شهروندان با استفاده از اعتقادات و سنن اسلامی و همچنین ایجاد محیط های مناسب جهت بحث و تبادل نظر گروه های مردمی به ایجاد انگیزه در بین شهروندان همت گمارد و با فرهنگ سازی در راستای تقویت و ارتقاء مسئولیت اجتماعی نگرش مردم نسبت به جامعه را در راستای توجه بیشتر به مسائل خود و در واقع جامعه خود بهبود بخشیده و از توان و نیروی عظیم شهروندان در قبال شناخت و عارضه یابی مسائل جامعه استفاده نمود.

دین مبین اسلام دارای نظام ارزشی جامعی است که برای تمامی مراحل و بخش های زندگی انسان دارای دستورالعمل های ارزشی است. از جمله آنها، زندگی سازمانی انسان است که اسلام در قالب سبک مدیریت اسلامی به بررسی و تبیین رهنمودهای ارزشی برای آن پرداخته است. در اسلام، لازمه حکومت و مدیریت صحیح، نگاه توحیدمحور است؛ یعنی رعایت سمت وسوی الهی در کارها و در نهایت، طراحی برنامه ها و کارکردهای سازمانی به گونه ای که رضایت خداوند متعال را جلب نماید.

اساس مدنیت جدید و دولت مدرن، وجود نهادهای مردمی، مستقل و قوی است که موتور

محرکه پیشرفت و آبادانی کشور محسوب می‌شوند. جامعه مدنی حوزه ای عمومی میان دولت و شهروندان و نیز عرصه اعمال قدرت شهروندان است که با محق بودن و اختیار مردم آغاز می‌شود. جامعه مدنی توسط نیروهای اجتماعی پویا که به افراد فرصت بیشتری جهت ائتلاف با دیگر هم فکرا نشان را می‌دهند، شکل می‌گیرد. سازمان های مردم نهاد، که به اختصار از آن به سمن یاد می‌شود، در راستای رشد جامعه مدنی و پدیده دولت ملت مدرن، در جوامع توسعه یافته غربی شکل گرفت. در راستای تقویت سازمان های مردم نهاد میتوان با برنامه ریزی راهبردی و بلندمدت جهت مدیریت فعالیتهای داوطلبانه به حمایت از مدیران و رهبران محلی برای رسیدن به مدارج بالا و مقیاس ملی، حمایت از طرح های تحقیقاتی و تشویق اقلیت های خاموش جامعه (جوانان، زنان...) در ایجاد تشکل ها و فعالیت های داوطلبانه در زمینه شناسایی مسائل عمومی کشور کمک بسزایی صورت پذیرد.

شهروندی اشاره به زندگی روزمره، فعالیتهای فردی و کسب و کار افراد اجتماع و همچنین فعالیتهای اجتماعی آنها دارد و بطور کلی مجموعه‌ای از رفتار و اعمال افراد است. اختیار شهروندی، داشتن اختیار در دست یافتن یا نیافتن به مجموعه گسترده‌ای از فعالیت‌های فردی و اجتماعی و سیاسی می‌باشد. فعالیتهایی که اگرچه ممکن است فردی باشند اما برآیند آنها، به پیشرفت وضعیت اجتماعی سیاسی جامعه کمک خواهد کرد. همچنین این موضوع در مشارکتهای اقتصادی، خدمات عمومی، فعالیتهای داوطلبانه و دیگر فعالیتهای اجتماعی جهت بهبود وضعیت زندگی شهروندان نیز، صدق می‌کند. در واقع در نگاه کلی‌تر شهروندان در فعالیت های فردی سیاسی اجتماعی دارای رفتارهای اختیاری هستند. در این راستا آموزش شهروندی بطور غیر رسمی در خانه یا محل کار یا کارگاه‌های آموزشی و یا بطور رسمی بصورت سرفصل درسی مجزا در مدارس و حتی مدارس ابتدایی و یا بصورت رشته تحصیلی دانشگاهی در واقع به شهروندان می‌آموزد که چگونه یک شهروند فعال، آگاه و مسئولیت پذیر بوده و از اختیارات خود استفاده کنند. در واقع مبنای این آموزشها به شهروندان می‌آموزد که چگونه تصمیمات خود را با توجه به مسئولیت‌هایشان در قبال اجتماع و زندگی فردی و سیاسی خود اتخاذ نمایند. بنابراین علاوه بر فعالیت های آموزشی میتوان از طریق مواردی همچون ایجاد فضای قانونی و امن جهت فعالیت شهروندان در نشریات، خبرنامه ها و جراید کثیر الانتشار کشور به منظور بیان عقاید شهروندان در عارضه یابی مسائل موجود کشور، کمک به بهبود مشارکت در انتخابات مختلف جهت انتخاب افراد توانمند، تسهیل فعالیت در انجمن ها و اتحادیه ها و سازمان های مردمی داوطلب به منظور بیان نظرات شهروندان موجبات ارتقاء اختیارات شهروندی و رضایت مندی شهروندان را ایجاد نمود تا امکان بهره برداری بهینه از این نیروی عظیم در جهت شناخت مسائل عمومی جامعه به نحو مطلوبی میسر گردد.

فهرست منابع

۱. براتعلی پور، مهدی (۱۳۹۳) " اخلاق مشارکت در سازما نه‌های مرد م نهاد" مطالعات راهبردی بسیج، سال هفدهم، شماره ۶۵.
۲. جعفری سرشت ،داوود،فرهانیان ،محمدجواد. طاهری،محمدحسین (۱۳۹۴) "اخلاق حرفه ای در بازارهای سرمایه "تهران. انتشارات بورس.
۳. دانش فرد کرم اله. ۱۳۹۵. روش بررسی و تحلیل مسائل مدیریت. ت ران: انتشارات صفار. صفحه ۲۳۵.
۴. شیان‌ی م، رضوی الهاشم ب، دلپسند ک. ۱۳۹۱. بررسی عوامل اجتماعی موثر بر مشارکت شهروندان در مدیریت امور شهری تهران. مطالعات جامعه شناختی ،۴: ۲۱۵-۲۴۰.
۵. امام جمعه زاده ج ،کوشکی ر ،قاضی م . ۱۳۹۳ . بررسی نقش ابعاد ساختاری و ارتباطی سرمایه اجتماعی در تبیین مشارکت سیاسی (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه اصفهان). فصلنامه راهبرد . سال بیست و سوم. شماره ۷۰، صص: ۱۵۳-۱۷۷.
۶. هاشمی م، قاضی طباطبایی م، هدایتی ع. ۱۳۹۴. مشارکت سیاسی زنان در ایران و عوامل موثر بر آن. فصلنامه زن و جامعه. دوره ۶، شماره ۲۴، صفحه ۱۲۴-۱۰۵.
۷. هرسیج ح ،محموداوغلی ر. ۱۳۹۱. بررسی رابطه مشارکت سیاسی و احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان اصفهانی . پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی ، ۲: ۲۰-۱.
۸. مسعودنیا ح، مرنندی ز، سیستانی م. ۱۳۹۳. رابطه از خودی‌گانگی و مشارکت سیاسی دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان. ، فصلنامه مطالعات ملی، سال پانزدهم، شماره: ۴. صص ۹۵-۱۱۶.
۹. علیزاده، کتابون، رضوی نژاد، مرتضی، رادفر، مینا (۱۳۹۲)، " بررسی نقش و مشارکت مردم در اداره امور شهری: نمونه موردی منطقه ۱۰ شهرداری مشهد" فصلنامه مطالعات برنامه ریزی شهری ، سال اول، صص ۶۱-۸۷.
۱۰. قالیباف محمد باقر، شوشتری م. ۱۳۹۲. تأثیر فرهنگ سیاسی بر مشارکت شهروندان در حکومت محلی مطالعه موردی تهران . پژوهش های جغرافیای انسانی دوره، ۴۵ شماره ۲.
11. Lenzi, Michela, Vieno Alessio, Pastor, Massimiliano, Santinello, Massimo. (2013).
12. Neighborhood social connectedness and adolescent civic engagement: an integrative model, Journal of Environmental Psychology, vol. 34, 45-54.

13. Warren, A. M. Sulaiman, A. & Jaafar, N. I. (2014). Social media effects on fostering.
14. online civic engagement and building citizen trust and trust in institutions . Government Information Quarterly, 31)2(: 291-301.
15. Süerdem, Ahmet. and Sandy ۲ a 1 yor(2016)" The effects of scientific literacy on.
16. participation to political decision making " SHS Web of Conferences 26,01064(2016). DOI:10. 1051/shsconf/2016260106.
17. Martnez. Miguel (2010) . The Citizen Participation of Urban Movements in Spatial Planning: A Comparison between Vigo and Porto. International Journal of Urban and Regional Research. DOI:10. 1111/j. 1468-2427. 2010. 00956. x.
18. Horvath,a. Paolini. g(2012) Political Participation and EU Citizenship Perceptions and.
19. Behaviours of Young People Evidence from Eurobarometer surveys: Report produced by the Education, Audiovisual and Culture Executive Agency EACEA) ,pp. 1-22.